

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobkyň: **a) I. J. V.**, zastoupena JUDr. Michaelou Fuchsovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Voršílská 130/10, Praha 1, **b) J. V. D.**, **c) D. V.** obě zastoupené JUDr. Jiřím Vlasákem, advokátem se sídlem náměstí Republiky 2/2, Plzeň, proti žalovanému: **Krajský úřad Plzeňského kraje**, se sídlem Škroupova 1760/18, Plzeň, o žalobách žalobkyň proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 7. 2020, č. j. PK-KPP/1675/20, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 4. 2021, č. j. 57 A 114/2020 – 52,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 4. 2021, č. j. 57 A 114/2020 - 52, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Městský úřad Přeštice (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhodnutím ze dne 25. 3. 2020, č. j. PR-OSD-PLJ/2717/2020, uznal každou z žalobkyň vinnou ze spáchání přestupku dle § 39 odst. 1 písm. c) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, kterého se žalobkyně z nedbalosti dopustily tím, že ode dne 4. 9. 2013 do 23. 7. 2019 neudržovaly v dobrém stavu a nepečovaly o bývalé hospodářské budovy na st. p. č. X a X v k. ú. obce D. L., které jsou nedílnou součástí nemovité kulturní památky areálu zámku Dolní Lukavice. Za tento přestupek uložil správní orgán I. stupně každé ze žalobkyň pokutu ve výši 200.000 Kč a povinnost nahradit náklady správního řízení ve výši 1.000 Kč.

[2] Žalovaný výše specifikovaným rozhodnutím odvolání žalobkyň zamítl.

II. Rozsudek krajského soudu

[3] Krajský soud v Plzni (dále jen „krajský soud“) se nejdříve zabýval otázkou prekluze práva

stíhat žalobkyně za přestupek. Jelikož odpovědnost žalobkyň za přestupky nezanikla, zabýval se věcným posouzením žalob.

[4] Soud konstatoval, že napadené rozhodnutí bylo odůvodněno výlučně vlastnickým vztahem žalobkyň k předmětným nemovitostem. Tedy že žalobkyně byly v rozhodném období od 4. 9. 2013 do 23. 7. 2019 vlastníky památky z důvodu, že vystupovaly jako dědičky v dědickém řízení ohledně pozůstalosti jejich otce, který byl do své smrti výlučným vlastníkem památky. Podle žalovaného tak jako dědičky byly žalobkyně povinny o památku pečovat a udržovat ji.

[5] Žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel ze závěrů usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2006, sp. zn. 33 Odo 1172/2006. Krajský soud ovšem vyslovil názor, že se zmíněné usnesení Nejvyššího soudu vůbec nevyjadřuje k otázce delikttní odpovědnosti dědice v souvislosti s majetkem, který je předmětem dědění. Z uvedeného usnesení vyplynulo, že účelem dědického řízení je určení, zda a kdo se stane zpětně ke dni smrti zůstavitele vlastníkem té které součásti majetku zůstavitele a dlužníkem toho kterého závazku zůstavitele. Do vydání meritorního rozhodnutí o dědictví proto nelze dědice pro účely delikttní odpovědnosti považovat za vlastníky celého majetku spadajícího do dědictví, protože dědické řízení může být ukončeno rozhodnutím, podle něhož jen jeden z dědiců nabude tu kterou jednotlivou součást dědictví. Citované usnesení Nejvyššího soudu tedy dle názoru krajského soudu řešilo občanskoprávní statut dědiců ve vztahu k právním úkonům spojeným s dědictvím, nikoli jejich delikttní odpovědnost. Skutečnost, že až do vypořádání dědictví pravomocným usnesením soudu jsou jednotliví dědici považováni za vlastníky celého majetku patřícího do pozůstalosti, je tedy významná při posouzení, jaké jejich povinnosti a oprávnění plynou z právních úkonů vztahujících se k pozůstalosti. Vlastnictví celé pozůstalosti všemi potenciálními dědici je tedy významné z pohledu soukromoprávního (např. pohledávek a závazků, jejichž předmětem může být pozůstalost či její součást), nikoliv z pohledu veřejnoprávní odpovědnosti za přestupky.

[6] Krajský soud naopak poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. 30 Cdo 543/2013, dle kterého se sice dědictví nabývá smrtí zůstavitele, avšak s ohledem na princip ingerence státu při nabývání dědictví, musí být dědictví soudem projednáno a o něm rozhodnuto. Teprve usnesením soudu o potvrzení dědictví nebo o vypořádání dědiců se nabývá dědictví s účinností ke dni smrti zůstavitele. V mezidobí mezi smrtí zůstavitele a pravomocným usnesením soudu o vypořádání dědictví je nejisté, kdo se stane dědicem. Jistotu do této otázky vnáší až pravomocné usnesení soudu o vypořádání pozůstalosti.

[7] Krajský soud tedy uzavřel, že právní posouzení žalovaného o vlastnictví žalobkyň podle § 9 odst. 1 ve spojení s § 43 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči, které vyplývá z jejich účasti v dědickém řízení, je nesprávné. Proto nemohl obstát závěr o odpovědnosti žalobkyň za přestupek podle § 39 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči, který se zakládal na vlastnictví žalobkyň k předmětné památce.

III. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[8] Žalovaný (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodu jeho nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[9] Nezákonnost rozsudku spatřoval stěžovatel v posouzení, že na žalobkyně v dědickém řízení nelze nahlížet jako na vlastníky kulturní památky v kontextu povinností péče o kulturní památku uložených zákonem o státní památkové péči.

[10] Stěžovatel nesouhlasil se závěrem krajského soudu, že usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 1172/2006 řešilo pouze občanskoprávní status dědiců. Jsou-li dědicové považováni občanským právem za vlastníky majetku patřícího do dědictví a mohou s ním nakládat včetně právních úkonů zajišťujících správu majetku, musí nést také odpovědnost za plnění požadavků stanovených právními normami veřejného práva, včetně odpovědnosti za přestupek. Stěžovatel upozornil, že žalobkyně vystupovaly v pozici vlastníka dotčených nemovitostí v případě, kdy žádaly o povolení pokácení vzrostlého smrku v zámeckém parku a žádaly o závazné stanovisko dle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči, podle kterého je tato povinnost uložena výhradně vlastníkovi. Z toho stěžovatel usoudil, že žalobkyně již dříve vystupovaly v pozici vlastníka vůči dotčenému souboru kulturních památek.

[11] Dále vytknul krajskému soudu, že při výkladu § 9 zákona o státní památkové péči vycházel pouze z textu zákona a zcela ponechal stranou jeho smysl. Tím je veřejný zájem na uchování hodnot památkově chráněných objektů. Krajským soudem zaujatý výklad by způsobil nejenom nevynutitelnost péče o památky vůči dědicům, ale též nevynutitelnost norem v oblasti stavebního zákona a ochrany životního prostředí. Správní úřady by tak nemohly vůči dědicům uplatnit nejen sankční povinnost, ale ani jim adresovat rozhodnutí o nápravných opatřeních, neboť ta jsou také postavena na principu vlastnictví. Ve svém důsledku by vzhledem k potenciální délce dědického řízení nemohly správní orgány reagovat na proměnu stavu nemovitosti po neúnosně dlouhou dobu.

[12] Podle čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem. Jsou-li dědicové v občanském právu považováni do pravomocného usnesení soudu o nabytí dědictví za vlastníky celého majetku patřícího do dědictví, všech věcí a majetkových práv zůstavitele, mají také odpovědnost zajistit, aby majetek nepoškozoval zákony chráněné veřejné zájmy. V případě zámku Dolní Lukavice majetek patřící do dědictví ve spojení s absencí efektivní péče o něj nepochybně poškozují a ohrožují veřejné zájmy, jako jsou např. ochrana života a zdraví lidí, bezpečnost silničního provozu a ochrana architektonického dědictví.

[13] Žalobkyně a) se ve svém vyjádření ztotožnila s argumentací krajského soudu ohledně svého vlastnictví k předmětné nemovitosti. Dle jejího názoru skutečnost, že za určitých okolností mohou osoby spadající do okruhu dědiců nakládat s prostředky v dědictví, neznamená, že lze dědice považovat za vlastníky ve smyslu zákona o státní památkové péči či stavebního zákona. Možnost nakládání s prostředky spadajícími do

dědictví je speciálně upravena zákonem a závisí na souhlasu příslušných orgánů. Nemůže totiž být deliktně odpovědným ten, kdo se nakonec nemusí vůbec stát subjektem deliktní odpovědnosti.

[14] Žalobkyně b) a c) ve společném vyjádření tvrdily, že žalovaný neuvedl takové argumenty, které by byly způsobilé závěry soudu zpochybnit. Měly za to, že pokud žalovaný skutečně shledal zájem státu na péči i o předmětné nemovitosti a přisoudil jim takový význam (byť péči o ně sám zanedbával a v restituci je vrátil v žalostném stavu), může a v podstatě i má povinnost využít § 15 odst. 1 zákona o státní památkové péči, tj. v případě nečinnosti vlastníka stavby za něj učinit nezbytné kroky k záchraně památkově chráněného objektu a vynaložené náklady pak po vlastníkově vymáhat.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná. Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[16] Kasační stížnost je důvodná.

[17] Předmětem věci je posouzení, zda žalobkyně jako potenciální dědičky kulturní památky jsou odpovědné jako vlastníci dle § 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči za přestupek dle § 39 odst. 1 písm. c) téhož zákona.

[18] Podle § 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči „[v]lastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením.“

[19] Podle § 9 odst. 2 zákona o státní památkové péči má „[p]ovinnost pečovat o zachování kulturní památky, udržovat kulturní památku v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením má také ten, kdo kulturní památku užívá nebo ji má u sebe.“

[20] Podle § 39 odst. 1 písm. c) téhož zákona se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že „nepečuje o zachování kulturní památky, neudržuje ji v dobrém stavu a nechrání ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením, nebo kulturní památku užívá způsobem, který neodpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě nebo technickému stavu.“

[21] Podle § 43 odst. 1 písm. c) a d) téhož zákona platí, že práva a povinnosti stanovené tímto zákonem vlastníku kulturní památky má „c) občan, jemuž bylo zřízeno k pozemku, který je kulturní památkou, právo osobního užívání pozemku podle zvláštních předpisů“ nebo „d) ten, kdo s kulturní památkou nakládá jako se svou a je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu kulturní památka patří.“

[22] Stěžovatel nesouhlasí s názorem krajského soudu v tom, že závěry judikatury Nejvyššího soudu týkající se postavení dědiců, kteří neodmítli dědictví, nelze použít v případě veřejnoprávní odpovědnosti za přestupky.

[23] Ochrana kulturních památek má svůj základ v čl. 34 odst. 2 Ústavy, podle něhož „[p]rávo přístupu ke kulturnímu bohatství je zaručeno za podmínek stanovených zákonem.“ Z tohoto ustanovení je možno dovodit jednoznačnou povinnost státu kulturní bohatství rozvíjet a chránit. Zákon o státní památkové péči potom stanovuje veřejný zájem na zachování, ochraně a prezentaci hmotného kulturního dědictví. Ten je naplněn mimo jiné tím, že kulturní památky nebudou poškozovány nebo ničeny. Obecně jsou kulturní památky chráněny před ohrožením a poškozením také čl. 35 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, neboť nikdo nesmí při výkonu svých práv „ohrožovat ani poškozovat [...] kulturní památky nad míru stanovenou zákonem“.

[24] Na tomto místě je nutné zdůraznit veřejný zájem, kterým je právě **zachování kulturní památky v dobrém stavu a její ochrana před ohrožením, poškozením nebo znehodnocením**, chráněný v daném případě v § 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči. Zákonodárce tedy touto úpravou zdůrazňuje zájem na ochraně kulturních památek před jejich znehodnocením tím, že o ně nebude řádně pečováno. Tato povinnost tíží primárně vlastníka kulturní památky, jak stanovuje výše citovaný § 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči. Obdobnou povinnost má také ten, kdo kulturní památku užívá nebo ji má u sebe (§ 9 odst. 2 téhož zákona) a ten o kterém tak stanoví § 43 zákona o státní památkové péči.

[25] V případě, že fyzická osoba neplní zákonem uloženou povinnost péče o kulturní památku, dopustí se tím přestupku dle § 39 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči. Toto ustanovení ukládá různorodý okruh povinností, k jejichž porušení může docházet jednáním rozdílného charakteru a s různými důsledky. Jedná se o přestupek ohrožovací. V těchto případech není nutné, aby k naplnění skutkové podstaty došlo ke změně na hmotném předmětu útoku, zde tedy ke zhoršení stavu kulturní památky.

[26] Účelem popsané právní úpravy tedy je, aby kulturní památka v průběhu času nechátrala z důvodu zanedbání péče a potřebných úprav a oprav. Jelikož v daném případě nebylo o památku v průběhu dědického řízení pečováno (ani přes výzvy správních orgánů a uložená nápravná opatření) a nikdo neprovedl kroky k zamezení poškození dotčených nemovitostí, došlo k ohrožení veřejného zájmu na zachování kulturní památky v dobrém stavu. Tato skutečnost není mezi stranami sporná.

[27] Současně je ale sporné, zda mohou být žalobkyně považovány za vlastníky dotčené kulturní památky a případně i subjekty delikt ní odpovědnosti. Otec žalobkyň (původní vlastník kulturní památky) zemřel 4. 9. 2013. Všechny žalobkyně se o dědictví aktivně ucházejí a dědictví neodmítly. Tím pádem se staly všechny tři dědičkami. O rozdělení pozůstalosti nebylo v době rozhodování žalovaného definitivně rozhodnuto. Správní orgán I. stupně a stěžovatel shledali žalobkyně vinnými z přestupku podle § 39 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči z důvodu, že od smrti zůstavitele do dne 23. 7. 2019 (kdy byla soudem rozhodujícím o dědictví ustanovena správkyň dědictví) nepečovaly a neudržovaly v dobrém stavu dotčené objekty kulturní památky.

[28] Stěžovatel a správní orgán I. stupně vycházeli z ustálené judikatury Nejvyššího soudu (např. usnesení ze dne 22. 9. 2006, sp. zn. 33 Odo 1172/2006, rozsudek ze dne 10. 1. 1999, sp. zn. 21 Cdo 1820/99, usnesení ze dne 27. 5. 2010, sp. zn. 33 Cdo 1858/2008, usnesení ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 21 Cdo 794/2008, usnesení ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 20 Cdo 1325/2019) ze které plyne, že v době od smrti zůstavitele až do vypořádání dědiců pravomocným usnesením soudu, *„jsou dědici považováni za vlastníky celého majetku patřícího do dědictví (všech věcí a majetkových práv zůstavitele) a že z právních úkonů, týkajících se věcí nebo majetkových práv patřících do dědictví, jsou oprávněni a povinni vůči jiným osobám společně a nerozdílně, přičemž jejich dědický podíl vyjadřuje míru, jakou se navzájem podílejí na těchto právech a povinnostech“* (usnesení sp. zn. 20 Cdo 1325/2019).

[29] S ohledem na výše uvedený účel a cíl právní úpravy ochrany kulturních památek není dle Nejvyššího správního soudu možné, aby v průběhu dědického řízení (které v současném případě probíhá již přes 7 let) neměl nikdo povinnost se o památku starat nebo ji minimálně chránit před ohrožením či poškozením. Jelikož zůstavitel zemřel v září roku 2013, použije se pro dědické řízení dle § 3069 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „nový občanský zákoník“) právo platné v den smrti zůstavitele, tedy zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Ten nikterak neupravuje správu pozůstalosti v průběhu dědického řízení (s výjimkou ustanovení správce dědictví).

[30] Nelze odhlížet ani od toho, že zanedbáním péče o kulturní památku může dojít také k ohrožení okolí, ať již osob, silničního provozu nebo okolních staveb. Dlouhodobé zanedbání může vést ke zřícení části nebo celé nemovitosti, jak tomu ostatně i v současném případě bylo. V průběhu roku 2014 došlo ke zřícení střechy na dotčených nemovitostech a v průběhu roku 2017 k pádu nosného zdiva, které poškodilo okolní budovy a ohrozilo přiléhající komunikace.

[31] Odpověď na tento problém nabízí výše citovaná judikatura Nejvyššího soudu, dle které je nutno na dědice, kteří dědictví neodmítli, hledět v průběhu dědického řízení jako na vlastníky věcí a majetkových práv spadajících do dědictví a ti také nesou odpovědnost plynoucí z vlastnictví. S názorem krajského soudu se lze ztotožnit pouze ohledně závěru, kdy dochází k nabytí vlastnického práva dědici. Tedy že se dědictví nabývá smrtí zůstavitele, ale s ohledem na princip ingerence státu musí být dědictví projednáno soudem a rozhodnuto o něm. Teprve usnesením soudu o potvrzení dědictví nebo o vypořádání dědiců se nabývá dědictví s účinností zpětně ke dni smrti zůstavitele.

[32] Krajský soud takto nahlížel na souzený případ. Dle jeho názoru nelze uložit žalobkyním pokutu za přestupek spočívající v zanedbání povinností vlastníka kulturní památky, jelikož ani jedna z nich nebyla vlastníkem dané kulturní památky. Tento závěr shledává Nejvyšší správní soud nesprávným. Jak již soud výše zdůraznil, smyslem aplikované právní úpravy je ochrana kulturních památek před jejich znehodnocením. Bylo by proti smyslu zákona umožnit trestat za přestupek spočívající v nepečování o zachování kulturní památky až dědice, který nabude majetek rozhodnutím soudu. Dědické řízení může probíhat dobu několika let, jak tomu je i v tomto případě. Je představitelné, že v mezidobí by došlo k nenávratnému poškození chráněné kulturní památky, jelikož by správní orgán nemohl žádné osobě ani uložit rozhodnutím nápravné opatření, která je povinen vlastník kulturní památky učinit, aby nedocházelo k znehodnocování památky (§ 10 zákona o státní památkové péči). Smysl by ztrácel také důsledek v podobě odpovědnosti

za přestupek a případného správního trestu, jakým je v současném případě přestupek dle § 39 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči, za který lze uložit pokutu až do výše 2 mil Kč. Cílem této právní úpravy je přimět osobu, která náležitě neplní povinnosti stanovené § 9 téhož zákona, nenechat kulturní památku chátrat. Pro odpovědnost za zmíněný přestupek (jak soud rozvedl výše) není nezbytné, aby došlo k poškození kulturní památky, ale postačuje takové jednání, které kulturní památku ohrožuje. Může se tak jednat o nepečování o zachování kulturní památky, tak jak tomu bylo v současném případě.

[33] Vzhledem k uvedenému je nutné odmítnout závěr krajského soudu, že na žalobkyně nedopadají povinnosti vlastníka stanovené v § 9 zákona o státní památkové péči a s tím spojené následky, včetně těch sankční povahy. Nejvyšší správní soud posoudil současný případ s ohledem na smysl a cíl příslušných ustanovení zákona o státní památkové péči, kterým je především ochrana kulturních památek před jejich chátráním a znehodnocením, a s přihlédnutím k uvedeným závěrům judikatury Nejvyššího soudu, tedy že v období mezi smrtí zůstavitele a rozhodnutím soudu o pozůstalosti jsou dědici považováni za vlastníky celého majetku patřícího do dědictví. Uzavírá, že žalobkyně je nutno považovat za vlastníky dotčené nemovitosti ve smyslu § 9 odst. 1 a násl. zákona o státní památkové péči. Jiný závěr by byl proti smyslu zákona o státní památkové péči a v rozporu s účelem ochrany kulturních památek a dědictví jako takového.

[34] Samotný zákon o státní památkové péči připouští, že povinnost péče o zachování kulturní památky náleží i jiným osobám než pouze vlastníkovi [viz § 9 odst. 2 a § 43 odst. 1 písm. c) a d) zákona o státní památkové péči]. Není proto možné vykládat § 9 odst. 1 dotčeného zákona takto striktně a izolovaně bez přihlédnutí k dalším okolnostem. I nový občanský zákoník v § 1677 nahlíží na správu dědictví v průběhu řízení o pozůstalosti odlišně. Dle jeho znění „[n]epovolal-li zůstavitel žádného z nich, spravuje pozůstalost dědic; je-li dědiců více a neujednají-li si nic jiného, spravují pozůstalost všichni dědicové.“ Dle komentářové literatury se za dědice provádějící správu považují ti, kteří byli usnesením pozůstalostního soudu vyrozuměni o dědickém právu a poučeni o tom, že mohou dědictví odmítnout a dědictví neodmítli (Švestka, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV (§ 1475-1720, dědické právo)*. Praha : Wolters Kluwer 2014, k §1677)

[35] V nyní souzené věci tento závěr umocňuje navíc to, že se všechny žalobkyně aktivně snažily získat pozůstalost do svého vlastnictví a jako vlastníci také vystupovaly vůči správním orgánům. Zejména komunikovaly se správním orgánem I. stupně při hodnocení stavu památky, spolupracovaly se správním orgánem při ukládání opatření k zamezení poškození kulturní památky a také společně žádaly o vydání závazného stanoviska orgánu ochrany kulturních památek dle § 14 zákona o státní památkové péči, potřebného pro pokácení vzrostlého stromu v bezprostřední blízkosti dotčených památek. Je tedy zřejmé, že se chovaly jako vlastníci a správní orgány s nimi takto také jednaly v předchozích řízeních, v nichž jim bylo dvakrát uloženo nápravné opatření dle § 10 zákona o státní památkové péči, které lze také uložit pouze vlastníku kulturní památky. Proti v pořadí druhému opatření se bránily odvoláním, ve kterém argumentovaly právě možností uložit opatření pouze vlastníku, ovšem rozhodnutí o odvolání respektovaly a zároveň žádaly správní orgán I. stupně o prodloužení lhůty k provedení požadovaných prací.

[36] Povinnost starat se o kulturní památku a dbát o uchování její historické hodnoty žalobkyněmi naplňuje významný veřejný zájem chráněný ústavním pořádkem (čl. 35 odst. 3 Listiny) a je tak přiměřeným omezením vlastnického práva a práva dědit, která jsou garantována v čl. 11 odst. 1 Listiny. Také vzhledem k tomu, že dle čl. 11 odst. 3 Listiny vlastnictví zavazuje, musí žalobkyně zároveň nést za tento majetek odpovědnost a zajistit, aby nakládání s ním neohrožovalo či nepoškozovalo tento veřejný zájem.

[37] Závěr krajského soudu ohledně nemožnosti nahlížet na dědice jako na vlastníky pozůstalosti v průběhu dědického řízení, respektive dovozovat jejich deliktní odpovědnost vztahující se k pozůstalosti, by měl negativní až absurdní dopad i do dalších oblastí veřejného práva. Existence stavu, kdy by za daný majetek v průběhu dědického řízení nenesl nikdo veřejnoprávní (či přímo deliktní) odpovědnost, není žádoucí. Obdobné povinnosti jako v nyní rozhodovaném případě tíží například vlastníky pozemků určených k plnění funkcí lesa. Také zde by se výklad zastávaný krajským soudem negativně projevil v maření účelu specifické ochrany lesních pozemků, pokud by v průběhu dědického řízení nebyl nikdo, kdo by za plnění těchto povinností odpovídal. Jako zcela absurdní příklad je možno uvést také situaci, kdy by vozidlem náležejícím do pozůstalosti docházelo k páčání přestupků, za něž by nebyl nikdo jako vlastník (provozovatel) vozidla odpovědný.

[38] Vzhledem k závěru Nejvyššího správního soudu, že je nutné považovat žalobkyně v současném případě za vlastníky dotčených nemovitostí, kterým náleží povinnosti stanovené v § 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči, mohou být také odpovědné za přestupek dle § 39 odst. 1 písm. c) téhož zákona, který sankcionuje fyzickou osobu za to, že „*nepečuje o zachování kulturní památky, neudržuje ji v dobrém stavu a nechrání ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením*“. Smyslem uložení pokuty za zmíněný přestupek není trestat vlastníka za stav památky, ale za to, že se o ni v průběhu svého vlastnictví nestará a neudržuje její historickou hodnotu. Argumentuje-li krajský soud tím, že není najisto postaveno, kdo bude nakonec vlastníkem pozůstalosti, není to pro deliktní odpovědnost žalobkyň v současné době rozhodné, jelikož skutková podstata přestupku spočívá, jak je popsáno výše, v „*nepečování*“ v době, kdy jim tato povinnost náležela. Případné finanční prostředky účelně vynaložené na udržení stavu památky či jeho zlepšení, si mezi sebou mohou vyrovnat pomocí soukromoprávních nároků.

[39] Nejvyšší správní soud připomíná, že v dalším řízení bude též třeba vážit naplnění znaků skutkové podstaty přestupku individuálně pro každou žalobkyni.

V. Závěr a náklady řízení

[40] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto rozsudek krajského soudu zrušil, a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.), v němž bude vázán shora vysloveným právním názorem (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[41] Krajský soud v souladu s § 110 odst. 3 s. ř. s. v dalším řízení rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. srpna 2021

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu